

פרשת קרח תשפ"ו

בין שלל מידותיו התרומיות של מן הגר"ש אלישיב זצ"ל בלטה הקפדתו במידת 'הכרת הטוב', כפי שהיה ניכר הדבר בכל אורחותיו עוד מימי נעוריו. לדוגמא: לאחר הפלגתו עם הוריו לארץ ישראל, החליט רבנו להעניק לרב החובל כאות תודה את שעונו היקר, אותו קיבל כמתנה מקצונו בעל ה'לשם' לרגל הגיעו לגיל מצוות! עם השנים הלכה מידה נעלה זו והתעצמה בקרבו וניווטה את מהלכיו.

בשנת תשמ"ב פנתה קבוצה נכבדה של אברכים מכולל ש"ס צאנז להיבחן בפני רבנו. בראש הקבוצה המובחרת, שנכנסה אל הקודש פנימה, עמד ראש ישיבת צאנז, רבי אליהו שמואל שמרלר, והמעמד כולו התקיים בתמיכתו ובעידודו של כ"ק האדמו"ר בעל ה'שפע חיים' מצאנז זי"ע, שביקש לנטוע באברכים אהבת תורה וריחא דאורייתא. לאחר שבירך לשלום את הבאים, החל מן בבחינת האברכים. הדיון התורני הלך והסתעף, כשבעיצומו מעלה רבנו קושיא קשה כבדל, שגררה ויכוח למדני עז ונוקב בין הנוכחים. כשוך הסערה נענה ראש ישיבת צאנז וציין כי סבור הוא שה'ראש יוסף' במסכת חולין בדף פלוני, נוגע כבדרך אגב בקושיא שהועלתה על ידי מן ומיישב אותה. פניו של רבנו אורו בחדוות דשמעתא, הוא נחפז לעמוד על רגליו ומיהר לגשת לארון הספרים כדי לעיין בספר האמור. במשך מספר רגעים עלעל רבנו בשקיקה בין הדפים עד שלבסוף מצא את מבוקשו. התברר כי מחבר הספר אכן מעלה את קושייתו של רבנו ומיישב אותה בדרך בהירה ונהירה. לא היה קץ לשמחתו של מן, שהכיר טובה להגרא"ש שמרלר והודה לו במילים חמות ונרגשות, כשבין דבריו הוא מציין כי במשך ארבעים שנה ניקרה קושיא זו בראשו ולא נתנה לו מנוח! מיני אז, בכל עת שמסר שיעור העוסק במסכת חולין, היה רבנו מצטט את תירוצו של ה'ראש יוסף', כשהוא מפרט כי התקשה בדבר במשך ארבעים שנה עד שאחד מתלמידי החכמים הראה לו את דברי המחבר. ולא רק זאת, בחלוף כשני עשורים, התקיים במעונו של מן כינוס מצווה בו השתתפו כמה מגדולי ישראל. כאשר הגרא"ש שמרלר נכנס לביתו, פנה אליו מן, שתירוצו המופלא של בעל ה'ראש יוסף' לא מש מזיכרונו ואמר: "מכיר אני טובה לכבודו שעל ידיו התיישבה לי הקושיא העצומה בה התקשיתי במסכת חולין!".

* * *

נכד רבנו, הרב ליפא ישראלזון, מספר: "תקופת מה לקראת הגיעו של בני לעול מצוות פניתי לאחד משכני העוסק במלאכת הקודש של הכנת בתי התפילין, כדי להזמין תפילין עבורו. כאשר נכנסתי לבית המלאכה ראיתי כי בעל המקום מתקין בין השאר גם תפילין קטנות מידה. בתחילה סברתי לתומי, כי תפילין זעירות אלו מיועדות עבור יהודים בני עדות המזרח, הנוהגים להניח תפילין של ר"ש ותפילין דרבנו תם יחדיו, אך בעל המלאכה סיבר את אוזני ואמר, כי ישנם אנשים רבים מכל העדות, ואף תלמידי בית בריסק, המקפידים להניח דווקא תפילין קטנות כגון אלו, העשויות בחומרות רבות והידורים מיוחדים. למותר לציין כי שוויון של תפילין כגון אלו - העשויות מעור בהמה גסה ומכילות פרשיות הכתובות בכתב קטנטן ומהודר - עשוי להגיע לאלפי דולרים. תוך כדי הדברים נזכרתי, כי לפני מספר חודשים סח לי סבי - שעורו היה צח וחלק - כי תפיליו מחליקות מראשו בעת התפילה, ושאל אותי האם ישנה דרך למנוע את הדבר. באותה עת לא היה באמתחתי פתרון לבעיה שהדירה את מנוחתו של מן, אך כאשר ראיתי את התפילין הקטנות והמהודרות, עלה בדעתי כי הן יכולות לפתור את העניין, בכך שלא יחליקו מראשו של רבנו בעת התפילה. עליתי לירושלים יחד עם בעל המלאכה, שהציג בפני מן את התפילין ופירט את החומרות הרבות וההידורים השונים הקיימים בהן. לאחר שהאיש סיים לתאר את טיב התפילין, שאלתי את רבנו האם מעוניין שייכנסו בעבורו תפילין כגון אלו שלא יגלשו מראשו בעת התפילה. מן השיב בחיוב, וכעבור כחודשיים נשלמה המלאכה והתפילין היו מוכנות.

[מן הראוי לציין שתוך כדי המלאכה, כאשר הבאנו בפניו את פרשיות התפילין, שאל רבנו מהיו הסופר שכתב את הפרשיות. ענינו כי הכותב הינו אברך בן עלייה, הלומד בכולל של רבי מיכל פיינשטיין זצ"ל. "ומה הן תוכניותיו לעתיד?", התעניין מן. "הוא רוצה להיות מגיד שיעור!" נשמעה התשובה שהניחה את דעת רבנו. שהרי אם אלו הן שאפותיו של האברך, הדבר מגלה כי הוא גברא רבה, וממילא ניתן להיות סמוכים ובטוחים כי הפרשיות יצאו מתחת ידיו מתוקנות ומהודרות]. עם תום המלאכה, עלינו למעונו של מן והצגנו בפניו את התפילין המהודרות. רבנו נטל אותן בידיו בחרדת קודש ובחן אותן מכל צדדיהן, כשהוא רווה נחת וניכרת עליו שמחה של מצווה. בתחילה סברתי, כי הוא מייעד אותן לתפילין חלופיות, אך לא כן היה הדבר. מן נטל את תפיליו הישנות, שהיו עשויות בהידורים רבים על פי הנחיותיו המפורטות, הוציא אותן משקית התפילין והניח תחתיהן את התפילין החדשות. ומאותו היום ואילך החל להניח מידי בוקר בתפילת שחרית את התפילין החדשות.

וַיִּזְכֹּר לְבִישָׁהּ מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל ה' אֵל תִּתֵּן אֵל מִנְחָתָם (טו, טז)

הסבא מסלבודקא רבי נתן צבי פינקל זצ"ל לומד מפסוק זה עד כמה גדול כוחה של תפילה, שהרי משה רבינו היה צריך לבקש מהקב"ה שלא יקבל את הקטורת, כלומר את התפילה שלהם, אף שאם ח"ו תפילתם הייתה מתקבלת, היה בכך אישור להשקפתם הכופרת במשה ותורתו והייתה מתבטלת כל התורה כולה, בכל זאת פחד משה רבינו שתתקבל מנחתם מחמת כוח התפילה המונח בה. מוכח מכאן שתפילה מועילה ומתקבלת אפילו לדבר רע, ועאכ"כ שהיא רצויה ומתקבלת כשמתפללים על דבר טוב וחיובי.

* * *

מסופר על ילד כבן שמונה שביקש מאביו לביל שבועות שיקח אותו לביהכ"ס כדי שיוכל לקרוא את ה'תיקון ליל שבועות'. חשב אביו ואמר לו שעדיף שילך לישון היות והוא עדיין קטן. בעת שהלך אביו לכיוון הביהכ"ס נכנס בו קצת רחמים על הבן והרהר לעצמו: 'מדוע באמת לא הסכמתי לקחתו, הרי אם הבן רוצה ללמוד כל הלילה, למה שלא אמלא את בקשתו?'. החליט האב שהוא חוזר על עקבותיו ע"מ לקחת את בנו הקטן לביהכ"ס. כאשר הגיע לביתו ופתח את הדלת... הוא רואה את בנו הקטן עומד ליד מפתן הדלת כאילו הוא מחכה שיבוא אביו לקחתו לביהכ"ס. שאלו אביו: "מדוע אתה מחכה לי? הרי סיכמנו שאתה הולך לישון? ואיך ידעת שאני בא לקחתך?". ענה לו הילד בתמימות רבה: "הלא התפללתי להשי"ת שתחזור הביתה לקחתי אותי לבית הכנסת. וידעתי כי השי"ת ישמע בקול תחנוני, על כן הייתי בטוח שתחזור הביתה...".

הילד הזה גדל והצליח ולימים נתגלה בגדולת תורתו ויראתו, הלא הוא הגאון הצדיק רבי שמשון פינקוס זצ"ל.

אגב, הרב פינקוס העיד על עצמו כמבואר בהקדמה לספר 'נפש שמשון': "אם זכיתי לאיזה דבר, היה זה מחמת שהייתי מדבר עם השי"ת כדבר איש אל רעהו על כל ענין וענין".

* * *

סיפורים רבים סופרו על הקשר והדיבור בינינו לבין הקב"ה, אך נכתוב סיפור קטן שהביא הגאון ר' אליהו דיסקין שליט"א באחד משיחותיו בבית הכנסת 'זכרון משה' בירושלים: היה זה לפני עשרות שנים. בעיר בני ברק התגורר יהודי תלמיד חכם מבוגר שכל ראויו ומכיריו הכירוהו כיהודי מיוחד 'בר דעת', וכתלמיד חכם שידו בוחשת בכל מכמני התורה. והנה, ביום בהיר אחד החליט הלה לפרוק מעליו עול תורה ומצוות... היה זה לפלא ולשיחה בכל סביבתו ומכיריו - 'היאך יתכן שיהודי כזה ירד מהפסים'... הלכו ושאלו את מן ה'חזון איש' זצוק"ל מה הוא אומר על המקרה הזה, הרי זה לא יתכן!... אמר להם ה'חזון איש' שזה ברור ומובן מאיליו היות והוא 'לא דיבר עם הקב"ה', והוסיף והסביר, "כדי שמצבים כאלו לא יקרו צריך שיהיה 'קשר' עם הקב"ה בכל מהלך החיים, בכל צעד ושעל האדם צריך שירגיש את הקב"ה, גם כשהולך לקנות חליפה צריך לעצור לפני ולבקש כאדם שמבקש מאביו אנה הקב"ה תעזור לי למצוא חליפה יפה וטובה המתאימה לי, וכן ע"ז הדרך".

* * *

מספר בעל המעשה: "יצא לי לנסוע באמצע היום עם אדם ברכבו לכיוון שכונת 'גאולה' בירושלים. כפי שכולם יודעים קשה מאד למצוא שם חניה, והנה הנהג דידן מצא חניה די בקלות. שאלתי אותו: "איך מצאת כל כך מהר, אנשים לפעמים מסתובבים כחצי שעה ולא מצליחים למצוא...!". אמר לי הנהג: "אני אגיד לך את האמת, בכל פעם שאני מגיע לאזור אני אומר פרק תהילים ומבקש מהקב"ה שיעזור לי למצוא חניה, וכך גם עכשיו עשיתי". זהו בעצם הסוד הגדול שאנו לומדים מפרשתנו על כוחה של תפילה, ויה"ר שיתקבלו תפילותנו ברחמים וברצון לפני אדון כל.

לֹא יִזְמֹר אֲזֹדֹד מִזֶּם וְיִשְׁאַתִּי (טו, טז)

מנהג המושלים... שישתמשו באנשים שבהם גם בבהמות שלהם כפי מה שיצטרכו למלאכתם, ועל כן משה ידבר בתפילה ויתנצל כי מעולם לא התנהג בשררה זו על ישראל שישתמש בחמור אחד משלהם לשום עליו משא... ואיך הם אומרים שאני משתרר עליהם (רבינו בחי')

מנהיג בישראל אינו משתרר על העם. ולא רק זאת, אלא אם קורה והוא מקבל טובה אישית מאחד העם, אינו שוכח זאת ותמיד יכיר ויחזיר טובה. מידה זו עוברת כחוט שני אצל גדולי עם ישראל לדורותיו - תמיד הכירו טובה, ולעולם לא שכחו את המטיבים להם.

לעבור כבדת דרך ארוכה וללמוד הרבה עד שיהיה ראוי להיות תלמיד ישיבת פוניבז'... מינה הרב כמה אברכים שילמדוהו תורה משנה וגמרא, עד שהלה עלה על דרך המלך, וכיום הוא מכהן כאחד מחשובי ראשי הישיבות ומרביץ תורה לעדרים.

וְיִזְכֶּךָ לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּתוֹכָם אֶנִּי וְיִזְכֶּךָ וְיִזְכֶּךָ (יח, כ)
ולמה לא זכה לוי בנחלת א"י ובביזתה עם אחיו? מפני שהובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים... לרבים... ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו... להיבדל לעמוד לפני ה' לשרתו... ופרק מעל צווארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם - הרי זה נתקדש קודש קודשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו... ויזכה לו בעוה"ז דבר המספיק לו... (רמב"ם שמיטה ויובל פ"ג הל' ג-יד)
דברי הרמב"ם הללו נבחנו במבחן המציאות במשך הדורות. רואים זאת בחוש שכל שפורקים עמלי התורה מעל צווארם את 'עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני אדם' ו-'עומדים לפני ה' לשרתו' - לפי אותה מידה זוכים הם ל-'היה ה' חלקו ונחלתו' ויסיפק לו בעוה"ז דבר המספיק לו...
* * *

הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל הביא בדרשותיו סיפור ששמע מגר צדק: "בעבר שירתתי כחייל במלחמת העולם השנייה, ונפצעתי קשה מרסיס שפגע בראשי. לאחר החלמתי נקבעו לי 'אחוזי נכות' שבגינם זכיתי לקצבה קבועה גם אחרי סיום שירותי בצבא. מיד 4 חודשים היה עלי לעמוד בפני וועדה רפואית ולהיבדק האם אכן נכותי נמשכת, והמשך תשלום כספי הקצבה היה תלוי בהחלטת הוועדה.
במהלך השנים הכרתי את בוראי והחלטתי לנטוש את הבלי ואילי העבודה זרה ולהתגייר. מאושר מאוד הייתי מאז הצטרפתי לאור היהדות, ואט אט התקדמתי בדיעת התורה ובקיום מצוות, עד שעברתי ללמוד בישיבה. עליתי והתעליתי בלימודי הגמרא, וזה היה כל עולמי. גם מצבי הבריאותי השתנה ללא היכר והבראתי מנכותי כמעט לחלוטין. זו הסיבה שכשעמדתי שוב לפני הוועדה הרפואית, כבר לא ראו צורך לאשר את המשך הקצבה, שהרי אני בריא ויכול לעבוד לפרנסתי.
לא ידעתי את נפשי מצער על החלטת הוועדה, הרי בזכות כספי אותה קצבה יכולתי לשבת וללמוד באין מפריע, מה אעשה עתה? מאין תבוא הפרנסה ואוכל להמשיך לשקוד על התורה שכה אהובה עלי? החלטתי לערער על החלטת הוועדה.

נשלחתי מוועדה רפואית אחת לחברתה, הגשתי ערעור ועוד ערעור, עד שהגעתי לבית משפט צבאי - הערכאה הגבוהה ביותר בענין זה. השופט הצבאי שאל אותי: "הרי עמדת בפני כל הוועדות הרפואיות האפשריות, וכולן טענו כי אתה בריא וכשיר לעבודה, אם כן, באיזו עילה אתה מבקש את המשך תשלומי הקצבה?"

נאלמתי דום ולא ידעתי מה לענות, ואז החלטתי לומר לו בעוז את כל האמת: "אני עובד ואין לי פרנסה!"
"ובכל אופן ממה אתה חי?" - שאל השופט.
"אני לומד בישיבה!" - עניתי בפשטות.
"מה אתה לומד שם?" - הוסיף השופט לשאול.
"אני לומד תורה!" - עניתי.
"מה זו תורה?" - התעניין השופט.
"אני לומד להיות תלמיד חכם!" - עניתי בשלווה.

ברגע זה אורו עיני השופט ואמר: "תלמיד חכם!! אספר לך סיפור: בימי המלחמה שירתתי כמפקד צוללת. שנה שלמה היינו מתחת למים, ולפי ההוראות שקיבלנו לא יכולנו לעלות מעל פני המים. רוב המלחים ואנשי הצוות שהיו איתנו בצוללת היו שבורים ורצוצים מכך, ותפקידי כמפקד היה להעלות להם את מצב הרוח באמצעות שירה או בדברי בידור בעלמא.

אלא שביחד איתנו שירתו שם שלושה יהודים, והם תמיד היו שמחים. הם לא היו זקוקים לעזרים חיצוניים כדי שיפיגו את מועקתם מהשהייה הארוכה מתחת לפני המים. רוגע ושלווה היו נסוכים תמיד על פניהם.
פעם אחת עברתי ליד התא שלהם ושמעתי אותם שרים בשמחה פנימית מיוחדת. זה כבר היה נשגב מביתני, 'לשמחה זו מה היא עושה? כולנו היינו בדיכאון כה עמוק, והם שמחים?!'
נכנסתי לחדרם וראיתי שהם יושבים כשעל שולחנם ספרים פתוחים. לשאלתי מה מעשיהם? הם הסבירו לי שהם לומדים תורה ולומדים להיות 'תלמידי חכמים!'

השופט סיים את סיפורו וקבע: "כיון שנפצעת בשירותך הצבאי, וכרגע אתה לומד להיות 'תלמיד חכם', אני מאשר לך קצבה קבועה לכל החיים!"
הן הן דברי הרמב"ם - מי שנדבה רוחו והבינו מדעו להיבדל ולהיות כשבת לוי המשרתים לפני ה', ה' הוא נחלתו, וישלח לו את פרנסתו מן השמיים, ויוכל להמשיך לשקוד על התורה בהשקט ובטחה.
[מתוך 'להגיד']

בטרם נטל מרן את התפילין הוא בירר את מחירן. "בחינם אני לא לוקח!" הכריז בתוקף, כמנהגו מקדמת דנא, שלא לקבל כל מתנה או שירות בלא להשליש את תמורתם. בעל המלאכה, שראה לעצמו זכות וכבוד כאחד, בכך שרבו מניח את התפילין המהודרות שנעשו על ידיו, החל להתחמק מן העניין באמתלאות שונות, כשבין השאר הוא מוסיף וטוען, כי יהודי פלוני ששמע כי מרן הזמין לעצמו תפילין, ביקש ממנו להכין בעבורו תפילין תואמות וזהות, כשהוא משלם את תמורתם של שני זוגות התפילין גם יחד. ברם רבנו סירב ליטול את התפילין בלא תשלום וחדר על פסוקו הקבוע: "בחינם אני לא לוקח!". בעל המלאכה, שנוכח לראות כי לא יעלה בידו לחמוק מקבלת שכר עמלו, נקב בסכום נמוך - כרבע משוויין האמיתי של התפילין. מרן שמע את הדברים והבין כי בעל המלאכה אינו מציין את הסכום האמיתי אותו שוות התפילין, אך בלית ברירה שלף צ'ק ממגירתו, מילא את הפרטים והגיש אותו לידי בעל המלאכה, בכדי שיעביר אותו ליהודי האלמוני, שכבר הספיק לשלם את תמורת התפילין. לאחר שהפקיד את הצ'ק בידי בעל המלאכה, ביקש רבנו להשיב לו טובה על עמלו ואמר: "גם לך מגיע משהו עבור טרחתך הרבה!". האיש שב ואמר, כי כבר קיבל את שכרו ואינו זקוק עוד לדבר, אך משראה כי רבנו עומד על דעתו, אמר בהשלמה: "אם כן, מבקש אני מכתב ברכה בכתב ידו של מרן!"

לאחר שבעל המלאכה עזב את הבית, פנה אלי רבנו ואמר: "איני רוצה להסתפק בכתיבת מכתב בלבד, ברצוני לצרף אליו מתנה נאה! אנא, הבא לי ספר כלשהו כדי שאוכל להעניק אותו כתשורה לבעל המלאכה!". הצעתי למרן להוסיף למכתב הברכה את שלושת ספריו של סבו, הלא הוא רבי משה אראנר זצ"ל. רבנו קיבל את עצתי, ובשבוע הבא כשבאתי לבקרו, קיבל את פני בשמחה ותכף מיהר לשאול: "נו, הבאת את הספרים?!" לאחר שהנהנתי בראשי לחיוב, בירר מרן אלו תארים ראוי להקדים לשמו של בעל המלאכה, ותכף החל לחבר מכתב תודה, כשבמשך שעה ארוכה הוא כותב, מוחק, מוסיף ומתקן, כדי ליצור נוסח מושלם שיביע את הכרת תודתו והערכתו לאומן שטרח והתקין עבורו את התפילין המהודרות. בעוד מרן עמל בעריכת נוסח המכתב וליטושו הלכה השעה והתאחרה. "אין לי עוד כוח לכתוב את הדברים על גבי הספר עצמו", הפטיר באנחה, "מחר בבוקר לאחר התפילה אעתיק את נוסח המכתב בראש הספר!". ואכן למחרת בבוקר, עם שובו מהתפילה הסיר מרן את התפילין מראשו, ובטרם הכניס דבר מה לפיו, התיישב להעתיק את המכתב על גבי עמודו הראשון של הספר בכתב ידו הנאה, בעוד אני עומד לצידו נפעם ומשתאה לראות כיצד הוא טורח ומתאמץ את כל כוחותיו כדי להשיב חסד לזולתו ולגמול טובה לאומן, שהתקין בעבורו את התפילין המהודרות.

* * *

אחד ממקורבי רבנו היה מסור אליו בכל מאוודו ושיעבד את גופו, ליבו ונפשו לכל צרכיו. רבנו רחש לו 'הכרת הטוב' עצומה לאין שיעור ובכל עת השתדל בכל כוחותיו לגמול לו בכפל כפליים על טובתו. כשאותו אדם ערך אירוע ציבורי, בתקופה בה מרן כמעט לא יצא את שערי ביתו, קם רבנו ממיתת חוליו כדי להשתתף באירוע ולחלוק כבוד למטיבו. כאשר אותו יהודי עמד לחתן את אחד מצאצאיו, הסתגר רבנו בחדרו במשך שעה ארוכה והחל לחשב חשבונות ולהכין גימטריאות התואמות לשמם של החתן והכלה. לאחר מכן ישב וכתב צ'ק בסכום עצום של כמה אלפי שקלים, שעלה בגימטריה כשמם של החתן והכלה בתוספת המילים 'בנין עדי עד'...

באחת ההזדמנויות התבטא רבנו באוזני אחד מצאצאיו ואמר: "בעולם הבא לא אהיה חייב הכרת הטוב לאף אחד - על הכל אני משלם כאן בעולם הזה!"

[מתוך הספר 'עמודו של עולם']

* * *

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: פעם אחת שהה רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל הרב מפוניבז' בשוויץ למטרת החזקת הישיבה. הוא הגיע למלון בלילה, ולא נמצא עבורו חדר פנוי [מחמת ריבוי האורחים שגדשו את המלון]. בלית ברירה נשאר לשבת ב'לובי' של המלון, וניסה להתנמנם על אחד הכסאות שהיו שם. תוך כדי עבר שם אחד מילדי האורחים במלון ונדחם לראות את הרב במצב כזה. הוא שאל אותו מדוע אינו עולה לחדרו לישון על מיטה, ומה לו לנמנם ב'לובי'. סיפר לו הרב את סיפורו. אותו ילד מיהר לאביו, סיפר לו את הענין ואמר לו: "הרי אנחנו קיבלנו שני חדרים במלון, אולי נצטופף כולנו בחדר אחד וניתן לרב את החדר השני?". האב הסכים והילד חזר לרב מפוניבז' והראה לו את החדר המיוחד עבורו לפי כבודו. הרב שמח וברכו על כך, והוסיף ואמר לו כי כבר מעתה הוא מקבלו כתלמיד בישיבה! הילד שהיה פיקח ו'סוחר'... ביקש מהרב שיעלה לו את זה ע"ג הכתב... הרב נענה לו ונתן לו 'שטר כתוב וחתום' שהוא מתקבל לישיבה כאחד התלמידים.

עברו שנים, ואותו ילד הגיע לגיל 17. הוא נסע לארה"ק והגיע לישיבת פוניבז' בבני ברק. הוא נכנס למשרד הישיבה והראה את הכתב שבידו. ביררו את הדבר אצל הרב מפוניבז' והוא אישר את הדברים, קיבלוהו לישיבה, ו'להכרת הטוב' הורה הרב לסדר עבורו חדר טוב ונוח, ודאג לכל צרכיו. אך לא עברו ימים רבים והתברר שהלה אינו 'בעל כשרון' המתאים לרמת הלימודים בישיבה, ועליו עוד